

Upplands-bro kommun

2019-06-14

utbildningsnamnden@upplands-bro.se

1 (23)

Dnr 405-2018:11081

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Bergaskolan i Upplands-Bro kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Bergaskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Bergaskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna anpassar undervisningen efter alla elevers behov. Både de elever som behöver extra utmaningar och de som är i behov av stöd i undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i flera delar* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att arbetet med att det förebyggande och främjande arbetet för att skapa trygghet utvecklas.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar och följer upp lärarnas metoder för kvalitetssäkring av den bedömning och betygssättning som görs samt att det arbetet utgår från kursplanernas krav, i syfte att öka likvärdighet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 6 december 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 230 69, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 405– 2018:11081) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Rektorn följer upp, analyserar och genomför nödvändiga förbättringsinsatser

Skolinspektionens granskning visar att rektorn kontinuerligt arbetar med att få en nulägesbild av skolans verksamhet både avseende undervisningens kvalitet, kunskapsresultaten, tryggheten och studieron. Granskningen visar även att rektorn utvecklar undervisningen och verksamheten utifrån den regelbundna uppföljning som genomförs. Av granskningen framgår vidare att rektorn följer upp och utvärderar elevernas kunskapsresultat samt tryggheten och studieron. Av nationell statistik framkommer till exempel att provbetygen för engelska och matematik i årskurs 6 ligger i paritet med genomsnittet i riket¹. I intervju med rektorn framgår att hon har analyserat dessa resultat och jämfört dem med elevernas resultat i årskurs 3 för att på så sätt hitta former för att följa elevers kunskapsutveckling över tid. Rektorn skapar även goda förutsättningar för att utveckla och pröva nya metoder i undervisningen. I det arbetet utgår rektorn bland annat från elevhälsans arbete där elevhälsan genom de möten de har löpande med rektorn för diskussioner kring vad skolan behöver satsa särskilt på avseende både enskilda elever och hela undervisningssituationen. Representanter i elevhälsan uppger även i intervju att de förmedlar den inblick de har av undervisningen vidare till rektorn samt att rektorn genom detta har en god grund

¹ Skolverkets nationella statistik för läsåret 2018/19. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokA&kommun=0139&flik=s&one=56299553&run=1>

för att sätta in förbättringsåtgärder avseende undervisningen. En konkret insats rektorn har beslutat om och planerat för är att lärarna ska arbeta med ”kooperativt lärande”² vilket alla lärare är involverade i. Granskningen visar vidare att både lärarna och rektorn upplever att det är en relevant insats för att utveckla undervisningen. En annan utvecklingsinsats rektorn lyfter fram är att skolan har förändrat organisationen avseende rastvakter så att det är fritidspersonal, inte lärare, som är ute med eleverna när de har rast. Fritidspersonalen har då även i uppdrag att skapa stimulerande rastaktiviteter för eleverna vilket enligt rektorn ger goda effekter på undervisningen, bland annat eftersom sådana rastaktiviteter leder till ökade förutsättningar för en trygg miljö och goda relationer mellan eleverna. Detta märks även i Skolinspektionens lektionsobservationer då eleverna, när de kommer in efter rasten, direkt kan fokusera på undervisningen. En annan utvecklingsåtgärd som rektorn har beslutat om och planerat för är att skolans speciallärare är delaktiga vid lärarnas arbetslagsmöten, vilket gör att det blir en kontinuitet och regelbundenhet i resultatuppföljningen så att det systematiska kvalitetsarbetet kan bli en del i vardagen. Även det arbete som rektorn gör tillsammans med arbetslagsledarna är en viktig kanal för rektorn att skapa sig en uppfattning om läget i skolan. Granskningen visar vidare att lärarna blir delaktiga i uppföljningen och analysen av verksamheten genom arbetslagsledarna. Visserligen uppger några lärare i intervju med Skolinspektionen att de tycker att rektorn kunde vara mer närvarande i deras vardagliga arbete, men att de samtidigt upplever att rektorn har god kännedom om vad de gör och vilka insatser som är nödvändiga för utveckling. Utöver det nämner rektorn den digitalisering skolan genomgått vilket har lett till att hon kontinuerligt kan följa elevers kunskapsutveckling och således under läsåret genomföra relevanta insatser för att utveckla verksamheten och undervisningen. Av den dokumentation Skolinspektionen tagit del av inför beslutet framgår även att det systematiska kvalitetsarbetet är ett löpande arbete som förs under hela läsåret och att ett resultat av detta är en större medvetenhet hos personalen avseende elevernas kunskapsresultat samt vad de gör i undervisningen och varför.

² Kooperativt lärande är en undervisningsmetod med fokus på att göra eleverna delaktiga i undervisningen samt utveckla elevernas lärande och sociala förmåga.

Rektorn leder och styr det strategiska jämställdhetsarbetet

Av Skolinspektionens granskning framgår att Bergaskolan har ett utvecklat arbete avseende det strategiska jämställdhetsarbetet. Granskningen visar att rektorn har gett förutsättningar för flera kompetenser i skolan att arbeta för att arbeta med helheten vilket även leder till resultat på lång sikt. Bland annat berättar lärarna i intervju att rektorn alltid är delaktig och aktiv när det gäller jämställdhetsfrågor. I intervju med rektorn framgår vidare att hon sedan några år tillbaka har analyserat skillnader i bemötande avseende pojkar och flickor, där analysen visade att pojkar inte fick lika mycket hjälp som flickor. Den analysen ledde vidare till vissa insatser såsom bland annat en HBTQ-föreläsning som anordnades av kommunen. Av granskningen framgår även att den föreläsningen gav upphov till ett flertal insatser i bland annat undervisningen samt till viss del i arbetet med att skapa trygghet. Även i intervju med representanter för elevhälsan framkommer att jämställdhetsperspektivet är närvarande i verksamheten och att rektorn arbetar aktivt för att flickor och pojkar ska få lika stor delaktighet i och inflytande över undervisningen. Rektorn följer vidare upp detta arbete genom de regelbundna möten hon har med lärarna och elevhälsan. Genom detta ser även rektorn vad det kan finnas för behov av utvecklingsåtgärder avseende det strategiska jämställdhetsarbetet.

Rektorn leder och organiserar till viss del lärarnas arbete för att utveckla undervisningens kvalitet

Skolinspektionens granskning visar att rektorn har skapat vissa förutsättningar för lärarna att samverka på olika sätt. Bland annat har det under de senaste läsåren genomförts vissa omorganiseringar av elevhälsans arbete så att de deltar i lärarnas arbetslagsmöten. Rektorn har även gett lärarna utökade möjligheter att samverka i form av möten med olika typer av planerat innehåll. I intervju framkommer även att de flesta lärarna upplever att det är tydligt vilket mandat och ansvar olika funktioner har i skolan och att de mötesstrukturer som skolan har är relevanta. Granskningen visar vidare att rektorn känner till vilka behov de obehöriga lärarna har samt att de ges handledning i att planera och genomföra undervisningen. Av nationell statistik framgår att andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett undervisande ämne är något lägre än riket³. Av granskningen framgår vidare att rektorn säkerställer

³ Skolverkets nationella statistik för läsåret 2018/19. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokA&kommun=0139&flik=s&one=56299553&run=1> Av statistiken

att obehöriga lärare får tillgång till och deltar i skolans samtliga pedagogiska forum och möten. Däremot kan rektorns arbete med att kontinuerligt försäkra sig om att det sker ett lärande i kollegiet, som ger avtryck i undervisningen, förbättras. Av Skolinspektionens enkät⁴ som den pedagogiska personalen har genomfört framgår att det pedagogiska ledarskapet har ett lägre indexvärde jämfört med samtliga skolenheter i enkätomgången vilket även framgår i intervju med lärare. Vidare visar granskningen att rektorns planerade utvecklingsinsatser, avseende samverkan mellan lärarna, inte alltid är tydliggjorda eller tillämpade av lärarna. Rektorn berättar till exempel att det finns schemalagd regelbunden samplaneringstid för lärarna och att det även finns schemalagd tid för ämnesplanering där rektorn har arbetat med att utveckla ledarskapet i de ämnesgrupper som finns i skolan. Av observationer och i intervjuer framgår dock att lärarna till stor del arbetar enskilt med sin egen undervisning i en och samma elevgrupp. Detta i sin tur leder till att det är oklart på vilket sätt lärarnas samverkan ger avtryck i det faktiska mötet med eleverna. Av granskningen framgår att rektorn känner till att lärarna arbetar på det här sättet och att hon vill att den samverkan lärarna har ska visa på en utveckling av undervisningen i den vardagsnära lektionsspraktiken. Även Skolinspektionens enkät visar ett lägre indexvärde för Bergaskolan avseende samverkan i undervisningen jämfört med samtliga skolenheter i enkätomgången⁵. Av granskningen framgår även att det på lektionerna ofta, förutom lärare, är ytterligare en eller flera vuxna i klassrummet som har ett direkt uppdrag gentemot några specifika elever. Rektorn har analyserat denna rådande organisation avseende lärare och andra vuxna i klassrummet, och planerar vid

framgår att 66,3 procent av lärarna har lärarlegitimation och behörighet i minst ett undervisande ämne. Motsvarande siffra för riket är 70,5 procent.

⁴ Skolenkäten hösten 2017 <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>. Av enkäten framgår att påståendet "Rektor ser till att uppföljningen av mitt och mina kollegors arbete leder till relevanta förändringar i arbetsätt", har index 6,0 jämfört med snittet för samtliga skolor som deltog i enkätomgången som var 6,4. Indexskalan är från 0-10 och ett högt index indikerar en positiv uppfattning

⁵ Skolenkäten hösten 2017 <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>. Av enkäten framgår att påståendet "Konferenserna i skolan är till nytta för undervisningen", har index 4,7 jämfört med snittet för samtliga skolor som deltog i enkätomgången som var 6,3. Indexskalan är från 0-10 och ett högt index indikerar en positiv uppfattning)

tiden för Skolinspektionens besök att arbeta mer med att de elever som är i behov av mer omfattande stöd får det i andra former såsom exempelvis en särskild undervisningsgrupp.

Eftersom rektorn inte i tillräcklig utsträckning försäkrar sig om att den samverkan som sker mellan lärare ger avtryck i undervisningen och att skolans arbets- och förhållningssätt tydliggörs och tillämpas av lärarna, bedömer Skolinspektionen att ett arbete behöver inledas avseende detta, vilket beskrivs vidare under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn behöver försäkra sig om att det sker ett lärande i lärarkollegiet som ger avtryck i undervisningen. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn i högre utsträckning arbetar med att tydliggöra och kommunicera vilka mål och förväntningar rektorn har och att fokus ligger på elevernas lärande och lärarnas samarbete. Genom att rektorn skapar en sådan organisation kommer lärarna utveckla sin kompetens och medvetenhet för att kunna bedriva undervisning med hög kvalitet i enlighet med läroplanens krav. Rektorn spelar vidare en avgörande roll i arbetet med att etablera former för kollegialt samarbete och att effekterna av detta ger avtryck i undervisningen. Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet ska ledas och samordnas av rektorn och att rektorn verkar för att utbildningen utvecklas. Att rektorn på Bergaskolan ser till att det pedagogiska ledarskapet leder till att utbildningen utvecklas är därför av vikt för att alla elever ska få den kvalitet i undervisningen de har rätt till. I Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning *Rektors ledarskap – med ansvar för den pedagogiska verksamheten*⁶ framgår att en rektor som är aktiv i sin kommunikation och närvarar vid de diskussioner och pedagogiska samtal som lärarna för, är centralt för skolans utveckling. I samma granskning framkommer att rektorn behöver hitta strategier för

⁶ Skolinspektionen (2012) *Rektors ledarskap – med ansvar för den pedagogiska verksamheten*, rapport 2012:1, Stockholm, Skolinspektionen.

ett undervisningsnära ledarskap så att fokus i skolans utvecklingsarbete är undervisning och lärande. Läroplanen för grundskolan anger att den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Vidare anges i läroplanen att verksamheten ständigt behöver prövas och utvecklas samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Rektorn ska även, enligt läroplanen, se till att lärarna kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla undervisningen. Av granskningen framgår visserligen att det finns schemalagd tid för samverkan mellan lärare på olika sätt men Skolinspektionen vill ändå i sammanhanget belysa att organisationen kring de samverkansformer som finns kan utvecklas så att det ger ett tydligare avtryck i undervisningen med fokus på elevernas lärande. Ett exempel på hur detta kan organiseras är att lärarna ges möjlighet att undervisa olika elevgrupper i det ämne eller ämnesområde som de har bäst kompetens och utbildning inom.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd

Skolinspektionens granskning visar att lärarna organiserar och genomför undervisningen så att den är varierad och målfokuserad. Observationer visar bland annat att undervisningen vid ett flertal tillfällen växlar mellan både olika arbetssätt och arbetsuppgifter. Granskningen visar även att det innehåll och arbetsprocesser som lektionen innefattar är väl anpassade till den tid som lektionen innebär. Bland annat visar ett flertal observationer att lärarna ofta har en inledande, mer individuell uppgift, som eleverna utför i början av lektionen. När det gått cirka tio minuter på lektionen berättar sedan läraren vad de ska arbeta med under resten av lektionen då lärarna vid majoriteten av lektionerna har en väl genomtänkt struktur med stimulerande inslag. Detta gör även att eleverna vid majoriteten av de observerade lektionerna hinner slutföra påbörjade uppgifter och även bibehålla sitt engagemang och intresse under hela lektionstiden. I intervju uppger flera elever att de tycker att undervisningen är

både intressant och lärorik, samt att lärarna ofta är bra på att göra lektionerna roliga. Även Skolinspektionens enkät visar att övervägande delen av eleverna tycker att deras lärare förklarar vad de ska göra i skolarbetet så att de förstår⁷. Observationer visar vidare att lärarna ofta hjälper och leder eleverna framåt i undervisningen samt att detta sker oavsett arbetsform och arbetssätt. Även i intervju uppger elever att deras lärare alltid, eller nästan alltid, hjälper dem när de har fastnat och behöver komma vidare med en uppgift. Granskningen visar således att det är vanligt att elever som inte kommer igång med sitt skolarbete får det stöd och den stimulans de behöver för att komma vidare.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna skapar struktur i undervisningen och även tydliggör syftet med lektionen för eleverna. Granskningen visar även att lärarna ofta försöker koppla lektionens syfte med de kunskaper eleverna ska utveckla. Av granskningen framgår vidare att undervisningen är välorganiserad av lärarna och att det är relativt tydligt hur lektionens olika delmoment och aktiviteter är kopplade till varandra och att lektionsinnehållet främjar syftet med lektionen. Till exempel framgår detta vid ett observerat tillfälle när läraren visar en uppgift på tavlan som eleverna till en början får göra på egen hand för att sedan visa för varandra hur de har tänkt. Detta moment kopplas även under tiden som eleverna gör uppgiften till det mål för lektionen som läraren tidigare under lektionen har klargjort. I intervju med lärarna framgår även att de jobbar mycket med att tydliggöra målen i läroplanen samt konkretisera dem så långt det är möjligt för eleverna. Observationer visar även att en sådan koppling kan ske vid olika tillfällen under en lektion. Granskningen visar dock att lektionernas avslutning inte alltid sammanfattar lektionens olika delar eller återknyter till vad eleverna har gjort och lärt sig, vilket är en viktig faktor i arbetet med elevernas motivation och medvetenhet om vad de befinner sig i sitt lärande. Bland annat visar vissa lektionsobservationer att eleverna avslutar det de håller på med när lektionen närmar sig slutet och sedan får gå ut på rast i en viss ordning. Skolinspektionen noterar

⁷ Skolenkäten hösten 2017 <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>. Av enkäten framgår att påståendet "mina lärare förklarar vad vi ska göra i skolarbetet så att jag förstår" har index 8,1 jämfört med snittet för samtliga skolor som deltog i enkätomgången som var 8,4. Indexskalan är från 0-10 och ett högt index indikerar en positiv uppfattning.

vid dessa tillfällen att det inte sker någon strukturerad och sammanfattande avslutning på lektionen. En genomtänkt och planerad avslutning på lektionerna är centralt för att eleverna ska känna att lektionen är meningsfull och bli medvetna om var de befinner sig i sitt lärande.

Undervisningen utmanar och stimulerar delvis eleverna utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar

Skolinspektionens granskning visar att lärarna har höga förväntningar på eleverna och utgår från att de kan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, samt att de har ett bemötande som vanligtvis stärker elevernas självförtroende. Observationer visar till exempel att läraren dels berömmar eleverna genom att säga uppmuntrande ord, men även att den uppmuntran de får ofta är specifik och kopplad till hur eleven kan utveckla sitt skolarbete. Av granskningen framkommer vidare att lärarna ger eleverna uppgifter som möter den kunskapsnivå de befinner sig på samt att eleverna ofta känner sig motiverade att göra de uppgifter lärarna ger dem. Både i observationer och av intervjuer framkommer även att eleverna är engagerade i de uppgifter de arbetar med, samt att lärarna resonerar kring hur de ska göra för att motivera eleverna. Granskningen visar således att lärarna stärker elevernas tillit till den egna förmågan och känsla av att klara av de olika uppgifter och aktiviteter som läraren ger eleverna. Av både intervju och i observationer framgår vidare att lärarna ger eleverna uppmuntran och ställer utmanande frågor vilket gör att eleverna vågar fråga och det skapas ett tillåtande klimat i klassrummet.

Skolinspektionens granskning visar att det varierar i vilken grad lärarna anpassar undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar. Granskningen visar bland annat att alla elever ofta får samma uppgifter som de ska göra samtidigt samt att det inte alltid finns en variation av uppgifter som kan gynna elevernas olika behov av utmaningar. Av granskningen framgår även att eleverna ibland väntar in att alla elever ska bli färdiga med den uppgift de håller på med. Det leder i sin tur till att eleverna inte alltid erbjuds den flexibilitet som kan behövas för att de ska bli utmanade på lämplig nivå. Granskningen visar vidare att lärarna inte alltid har tagit reda på vilka olika behov och förutsättningar eleverna har för att kunna anpassa uppgifterna på ett bättre sätt. Av granskningen framgår även att det är vanligt att de elever som har behov av extra anpassningar eller särskilt stöd har tillgång till en assistent som är tillsammans med de eleverna under lektionstiden. I intervju med rektorn framgår att det är en vanlig anpassning man valt att göra men att organisationen kring detta behöver ses över i skolan. Rektorn uppger vidare att hon vill att det görs mer varierade och individuella anpassningar i undervisningen som samtliga elever kan ta del av. Även

i Skolinspektionens enkät framgår att cirka hälften av eleverna anser att de får anpassningar efter deras behov⁸.

Eftersom rektorn inte i tillräcklig utsträckning ser till att undervisningen anpassas efter alla elevers behov och situation bedömer Skolinspektionen att ett arbete behöver inledas avseende detta, vilket beskrivs vidare under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Eleverna ges viss möjlighet att vara delaktiga i sitt eget lärande.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna delvis arbetar med att utveckla elevernas förmåga och vilja att ta ett personligt ansvar. Eleverna ges visst inflytande i undervisningen men det varierar med vilken kvalitet lärarna arbetar med detta. Av observationer och i intervjuer framkommer att några lärare gör någon typ av utvärdering kring vad lektionen har innehållit och vad eleverna har lärt sig. Vid andra observerade tillfällen säger läraren att eleverna ska plocka ihop sitt material och går sedan vidare till nästa moment i undervisningen utan att lärare och elever har reflekterat över innehållet. Av granskningen framgår vidare att lärarnas inställning är att eleverna både kan och har förmåga att ta ansvar för sitt eget lärande, men den inställningen omsätts inte alltid i den praktiska vardagen. Av granskningen framgår således att det vanligtvis är ett tillåtande klimat i klassrummet samt att elever har möjlighet att framföra egna tankar och åsikter i både större och mindre sammanhang. Däremot är inte detta något som sker systematiskt och genomsyrar undervisningen. Att lärarna driver ett medvetet och främjande arbete med att få eleverna att reflektera över sitt eget lärande leder bland annat till att undervisningen blir strukturerad. Det kan därför vara av vikt att skolan i arbetet med att eleverna reflekterar över sitt eget lärande gör detta både medvetet och systematiskt.

⁸ Skolenkäten hösten 2017 <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>. Av enkäten framgår att påståendet "min lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det" har index 8,6 jämfört med snittet för samtliga skolor som deltog i enkätomgången som var 8,6. Indexskalan är från 0-10 och ett högt index indikerar en positiv uppfattning.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna till viss del använder varierade metoder för planering och utvärdering tillsammans med eleverna. Granskningen visar vidare att detta sker återkommande och med viss regelbunden frekvens. Däremot har inte alltid lärarna diskuterat olika metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna så att de blir anpassade till specifika elever och elevgrupp beroende på exempelvis ålder och mognad. Lärarna uppger i intervju att de pratar om att göra det, men samtidigt uppger lärarna att de, eftersom de känner sin egen klass bäst, anpassar utvärderingarna på egen hand utefter de behov och förutsättningar för den klass de undervisar, men det är inte ett gemensamt arbete som sker i kollegiet. Av granskningen framgår vidare att det är sällan som lärarna låter elevernas synpunkter påverka genomförandet av undervisningen. I intervju med elever framgår att de tycker att lärarna i högre grad kunde använda deras tankar kring lektionerna för att förändra eller utveckla undervisningen utifrån den utvärdering de gjort tillsammans av lektionstillfället.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna anpassar undervisningen efter alla elevers behov. Både de elever som behöver extra utmaningar och de som är i behov av stöd i undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i högre grad behöver se till att lärarna anpassar undervisningen efter alla elevers behov. En konsekvens av att undervisningen inte är tillräckligt anpassad efter alla elevers behov är att eleverna riskerar att inte få möjlighet att utvecklas utifrån sin egen potential och att undervisningen inte innefattar den ledning och stimulans som krävs för att alla elever ska få möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att inleda ett arbete med att utveckla lärarnas undervisningspraktik så att alla elever ges den ledning och stimulans de behöver, bland annat genom att skapa strukturer för att ta reda på alla elevers olika behov och förutsättningar inför planering och organisering av undervisningen. Av skollagen framgår att det i utbildningen ska tas hänsyn till barns och elevers olika behov och att alla barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de kan utvecklas så långt som möjligt. Det är därför av vikt att i Bergaskolan ser över organisationen kring de elever som är i behov av stöd, vilka ofta har en assistent med sig i klassrummet såväl som de elever som behöver olika typer av utmaningar. Läroplanen för grundskolan anger att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. I läroplanen framgår även att eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper och att de ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer

samt uppleva känslor och stämningar. Av Skolinspektionens tematiska analys *Utmaningar i undervisningen. Många behöver mer stimulans och utmaningar*⁹ betonas vikten av rektorns ledarskap och den kollegiala samverkan i skolan som viktiga framgångsfaktorer för att skapa god undervisning där utgångspunkten är att möta alla elevers behov. I samma granskning framkommer även att lärarnas skicklighet och mod att i undervisningen gå utanför ramarna och pröva nya sätt att arbeta är en avgörande faktor i att anpassa undervisningen. Rektorn på Bergaskolan behöver således i högre utsträckning se till att alla elevers undervisningssituation anpassas efter elevernas olika behov. Skolinspektionen vill därför i sammanhanget rekommendera Bergaskolan att se över vilken typ av anpassningar som är lämpliga för en hel elevgrupp och vilka anpassningar som är bättre lämpade för elevernas olika individuella behov.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Skolan arbetar delvis samlat för att skapa studiero

Skolinspektionens granskning visar att flertalet lärare arbetar på olika sätt med att skapa studiero men att detta arbete inte är samlat. Granskningen visar vidare att det saknas gemensamma strategier och förhållningssätt i hur lärarna arbetar med detta. Granskningen visar även att det är sällan som eleverna deltar i detta arbete. I intervjuer med eleverna framgår att lärarna gör olika, men att de flesta lärarna hela tiden arbetar med att skapa studiero. Av granskningen framkommer att lärarna visserligen använder åtgärder för att skapa, upprätthålla och återställa ordningen när det behövs, men att det inte alltid är i förebyggande syfte. Skolinspektionens enkät

⁹ Skolinspektionen (2016) Tematisk analys *Utmaningar i undervisningen. Många behöver mer stimulans och utmaningar*. Dnr: 40-2016:6874. Skolinspektionen, Stockholm.

visar liknande resultat, det vill säga att nästan hälften av eleverna upplever att det inte är studiero på lektionerna¹⁰. I arbetet med att skapa studiero behöver lärarna även tänka igenom tillvägagångssätt kring planering, genomförande och utvärdering av undervisningen. I detta arbete ingår att eleverna ges flera möjligheter att bli tankemässigt utmanade och stimulerade, vilket också gör att de blir motiverade och intresserade av undervisningen och därmed att lektionerna sällan blir stökiga. Av granskningen framkommer visserligen att många lärare gör flera insatser för att skapa studiero under lektionstiden, men observationer och intervjuer visar att det varierar i vilken utsträckning lärarna arbetar med detta. Det leder därför till att eleverna är beroende av vilken lärare som undervisar, vilket i sin tur gör att det finns en risk att graden av studiero inte är likvärdig för alla elever i hela skolan.

Det finns till viss del ett medvetet arbete med att skapa en trygg skola

Skolinspektionens granskning visar att arbetet med att skapa trygghet varierar. Granskningen visar att de som arbetar i skolan oftast har ett gemensamt förhållningssätt kring att skapa trygghet, men att det främjande och förebyggande arbetet kan utvecklas. I intervju framgår att det är olika i vilken utsträckning eleverna känner sig trygga, eller otrygga, och av Skolinspektionens enkät framkommer att endast 35 procent av eleverna tycker att det stämmer helt och hållet att de är trygga i skolan. Även de svar som den pedagogiska personalen har gett i Skolinspektionens enkät indikerar på ett lågt värde¹¹. Av granskningen framkommer dock att Bergaskolan har en tradition där alla elever och lärare under första veckan på läsåret jobbar med ett temaarbete "Goda vanors vecka" som syftar till att se till att respekten för varandras olikheter gynnas. Vidare framgår i intervjuer med både lärarna och rektorn

¹⁰ Skolenkäten hösten 2017 <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>. Av elevenkäten framgår att påståendet "Jag har studiero på lektionerna" har index 4,9 jämfört med snittet för samtliga skolor som deltog i enkätomgången som var 6,2. Indexskalan är från 0-10 och ett högt index indikerar en positiv uppfattning.

¹¹ Skolenkäten hösten 2017 <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>. Av elevenkäten framgår att påståendet "Jag känner mig trygg i skolan" har index 6,9 jämfört med snittet för samtliga skolor som deltog i enkätomgången som var 8,2. Av enkäten för den pedagogiska personalen framgår vidare att påståendet "Det är en trygg miljö för eleverna på skolan", har index 7,3 jämfört med snittet för samtliga skolor som deltog i enkätomgången som var 7,8. Indexskalan är från 0-10 och ett högt index indikerar en positiv uppfattning

att tryggheten har blivit bättre under innevarande läsår och att det har genomförts ett flertal insatser i arbetet med att skapa trygghet. Men av intervjuer med elever framkommer att det är ett flertal elever som uppger att de fortfarande känner sig otrygga och ibland är rädda för andra elever. Skolan kan därför behöva utveckla metoderna ytterligare för att kartlägga och analysera nuläget så att alla elever känner sig trygga i skolan. För att eleverna ska uppleva trygghet är det viktigt att det finns ett kontinuerligt arbete med att skapa trygghet som förstärker respekten för allas lika värde.

Eftersom rektorn inte i tillräcklig utsträckning ser till att alla i skolan arbetar främjande och förebyggande för att skapa trygghet bedömer Skolinspektionen att ett arbete behöver inledas avseende detta, vilket beskrivs vidare under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att arbetet med att det förebyggande och främjande arbetet för att skapa trygghet utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn behöver arbeta med att utveckla det förebyggande och främjande arbete för att skapa trygghet i skolan. Rektorn behöver därför inleda ett arbete med att hitta former för att utveckla arbetet med att alla elever känner sig trygga och att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet, vilket skollagen anger. Av grundskolans läroplan framgår att alla som arbetar i skolan ska medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor, även utanför den närmaste gruppen. Läroplanen anger även att skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön i skolan. Det är således av vikt att samtliga i skolan, både elever och vuxna, verkar för en skolmiljö där lärarna tillsammans arbetar med att förebygga och främja arbetet med tryggheten. Av Skolinspektionens fördjupade analys av Skolenkäten Trygghet. Fördjupad analys av Skolenkäten¹² framgår att en viktig

¹² Skolinspektionen (2015) *Trygghet. Fördjupad analys av Skolenkäten*. Fördjupad analys 2015:2159. Stockholm, Skolinspektionen.

förutsättning för att skapa trygghet i skolan är att elever, lärare och annan skolpersonal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Vidare framkommer i denna fördjupade analys att det är viktigt med ett pedagogiskt ledarskap där rektorn ger personalen de förutsättningar som krävs för att bedriva ett förebyggande och främjande arbete för att skapa trygghet. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn inleder ett arbete med att skapa tydliga rutiner och strukturer för att tillförsäkra alla elever trygghet samt komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt för att arbeta både förebyggande och främjande för att skapa trygghet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Lärarna analyserar sällan avvikelser i omdömen och betyg i syfte att granska om det sker en likvärdig bedömning

Skolinspektionens granskning visar att rektorn både följer upp lärarnas bedömningar när det gäller nationella prov, obligatoriska nationella bedömningsstöd för årskurs 1¹³ och betygen. Rektorn uppger dock i intervju att hon ännu inte har följt upp betyg och bedömningar avseende andra kunskapsresultat. I skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete framgår även att rektorn har analyserat orsaker till detta och att vissa utvecklingsåtgärder avseende lärarnas bedömning och betygssättning är planerade. Bland annat uppger rektorn att hon vill att lärarna i högre utsträckning arbetar med att löpande ge eleverna information om deras kunskapsutveckling, inte bara vid utvecklingssamtalen. Rektorn uppger även att hon kommer att följa upp och analysera elevernas resultat på flera nivåer för att på så sätt nå likvärdighet och även analysera anledningar till att eventuella avvikelser förekommer. Granskningen visar vidare att rektorn har förutsättningar och möjlighet att sammanställa de bedömningar

¹³ Skolverkets kartläggningsmaterial <https://www.skolverket.se/publikationsserier/regeringsuppdrag/2018/uppdrag-om-kartlaggningsmaterial-obligatoriska-bedomningsstod-och-nationella-prov>

och den betygssättning som finns i skolan men att det inte alltid finns rutiner för att säkerställa att betygen är rättvisande och likvärdiga som möjligt. Detta har även gjort att rektorn inte alltid vet vad de eventuella skillnader som kan finnas i de bedömningar och den betygssättning som lärarna gör beror på. Skolinspektionens enkät visar vidare ett lägre indexvärde avseende bedömning och betygssättning, där frågor kring rektorns ledarskap av och stöd för hur lärarna ska bedöma elevers kunskapsutveckling och så långt som möjligt göra likvärdiga bedömningar har ett lägre indexvärde jämfört med samtliga skolenheter i enkätomgången¹⁴.

Rektorn ger till viss del lärarna förutsättningar för att kunna samverka avseende kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Skolinspektionens granskning visar att rektorn har gett lärarna vissa förutsättningar att kunna samverka med varandra avseende omdömen och betyg. I intervju med både lärare och rektor framgår att en sådan samverkan regelbundet sker vid möten där lärarna diskuterar omdömen och betyg. Granskningen visar dock att rektorn inte alltid följer upp detta arbete i den utsträckning som hon skulle vilja. Det är därmed oklart hur rektorn säkerställer att lärarnas samverkan kring bedömningsfrågor utgår från kursplanernas krav, forskning och beprövad erfarenhet. I intervju med rektorn framgår att hon planerar för att organisera så att hon på ett mer effektivt sätt kan följa upp det här arbetet så att det innefattar alla elevers kunskapsresultat i samtliga ämnen, inte bara de som skriver nationella prov och genomför de obligatoriska bedömningsstöden för årskurs 1 samt de elever som får betyg. Granskningen visar vidare att lärarna till viss del använder olika metoder för kvalitetssäkring av betyg och bedömningar men att det inte sker systematiskt samt att rektorn inte alltid följer upp, analyserar och utvecklar dessa metoder för att uppnå en likvärdig bedömning och betygssättning.

Eftersom rektorn inte i tillräcklig utsträckning analyserar och följer upp lärarnas samlade bedömningar samt ser till att all bedömning utgår från kursplanernas krav bedömer Skolinspektionen att ett arbete behöver inledas avseende detta, vilket beskrivs vidare under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

¹⁴ Skolenkäten hösten 2017 <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>. Av enkäten framgår att påståendet "Jag får det stöd jag behöver för att göra likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling", har index 6,5 jämfört med snittet för samtliga skolor som deltog i enkätomgången som var 6,9. Indexskalan är från 0-10 och ett högt index indikerar en positiv uppfattning)

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar och följer upp lärarnas metoder för kvalitetssäkring av den bedömning och betygssättning som görs samt att det arbetet utgår från kursplanernas krav, i syfte att öka likvärdighet.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i högre utsträckning behöver analysera och följa upp lärarnas samlade bedömningar samt säkerställa att all bedömning och betygssättning utgår från kursplanernas krav. Detta i syfte att öka likvärdighet.

Skolinspektionen vill därför rekommendera rektorn att inleda ett arbete med detta för att säkerställa att den bedömning och betygssättning som görs är likvärdig. Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Läroplanen anger att läraren vid betygssättningen ska utnyttja all tillgänglig information om elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av elevernas kunskaper. Det är därför av vikt att rektorn arbetar med att följa upp och utveckla lärarnas bedömarkompetens för att säkerställa att eleverna får den allsidiga bedömning de har rätt till. Av Skolverkets allmänna råd Betyg och betygssättning¹⁵ framgår att läraren bör följa upp vilken möjlighet bedömningsunderlaget har gett för att analysera och värdera kvaliteten på elevernas kunskaper i samband med betygssättningen. Vidare bör, enligt Skolverkets allmänna råd, rektorn tillsammans med lärarna följa upp betyg och nationella provbetyg inom skolenheten så att det blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg.

¹⁵ Skolverkets allmänna råd med kommentarer. *Betyg och betygssättning*. SKOLFS 2018:247.

Skolinspektionen vill därför framhålla vikten av att analysera kunskapsresultaten så att eventuella avvikelser kan uppmärksammas och belysas i de bedömningar och den betygssättning som görs, samt att rektorn inleder ett arbete med att ge lärarna förutsättningar i form av tid och möjlighet att utveckla sin bedömarkompetens och metoder för att kvalitetssäkra den bedömning och betygssättning som genomförs.

På Skolinspektionens vägnar

X Madelen Kling

Beslutsfattare
Signerat av: Madelen Kling

X Kajsa Öhman

Föredragande
Signerat av: Kajsa Öhman

I handläggningen av ärendet har även utredare Davor Zovko medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 9 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 2 april 2019 och den 4 april 2019. Besöket genomfördes av Kajsa Öhman och Davor Zovko.

Bergaskolan är en kommunal grundskola i Upplands-Bro kommun. Skolenheten har årskurserna 1-6, förskoleklass och fritidshem. Vid tiden för granskningen var 277 elever inskrivna i skolenheten, enligt uppgift från rektorn.